

Sammendrag:

Gjesteundersøkelsen 2004

Gjesteundersøkelsen 2004 omfatter i prinsippet alle reiser til Norge som foretas av personer som er bosatt utenfor riket, uansett formål og/eller overnattingsmåte. Både ferie- og forretningsreisende er inkludert, og undersøkelsen dekker i 2004 alle som reiser ut av landet med ferge, fly, tog eller på veg med bil, turbuss eller rutebuss. Det gis også en oversikt over cruiseskipstrafikken. Bare de som har fast arbeid i Norge og bor i et annet land, er holdt utenfor, blant annet fordi disse ikke omfattes av det internasjonale *turisme*begrepet.

Året 2004

Totalbildet av trafikken viser at det samlede antallet ankomster i Norge fra utlandet var mer enn 5,8 millioner i 2004. Dette tallet omfatter 3,5 millioner overnattingsgjester og 1,15 millioner dagsbesøkende som ankom Norge. I tillegg foretok utenlandske cruisepassasjerer om lag 1,2 millioner dagsbesøk i norske havner.

Av overnattingsgjestene var 800 000 på forretningsreise og 2,7 millioner på feriereise. Totalt resulterte denne trafikken i 24 millioner utenlandske overnattinger i Norge, hvorav forretningsreisende sto for 3,7 millioner og feriegjestene for 20,3 millioner gjestedøgn.

Hovedtyngden av trafikken fra utlandet finner sted i sommersesongen: 60 prosent av alle overnattingsgjestene ankommer i perioden mai til september, mens 25 prosent kommer i vintersesongen (januar–april).

Det var i 2004 en oppgang i det samlede antallet ankomster (inkludert dagsreiser og cruisebesøkende) på 10 prosent, mens det totale antallet gjestedøgn økte med åtte prosent, sammenliknet med 2003. Den sterke veksten i antall ankomster skyldes blant annet en vekst på nesten 20 prosent i tallet på cruisepassasjerer.

Blant *forretnings- og tjenestereisende* har besøkende fra Sverige, Danmark, Tyskland, Storbritannia og USA flest gjestedøgn i Norge. Sju av ti forretningsreisende bruker fly, og om lag 40 prosent av overnattingene finner sted på hotell. Mange overnatter også i leiligheter og hus som arbeidsgiver stiller til disposisjon. Forretningstrafikken fra utlandet økte igjen i 2004, etter to år med en betydelig nedgang.

Ferie- og fritidstrafikken vokser også. Det er beregnet en vekst på sju prosent for både antall ankomster og antall gjestedøgn i 2004. Tyskland og nabolandene Sverige og Danmark er de klart største utenlandsmarkedene. Også Storbritannia, Nederland og USA er betydelige markeder innen dette segmentet. På årsbasis fordeler feriegjestenes overnattinger seg med 28 prosent hos slekt og venner, 24

prosent på hotell etc., 22 prosent på hytte og endelig 20 prosent på camping (inkludert camping utenfor regulert plass).

Feriegjestene som reiser med bil og buss representerer 12,7 millioner gjestedøgn eller nesten 60 prosent av alle utenlandske overnattinger. Tendensen siden 1998 har vært at både antall ankomster og antall gjestedøgn er gått tilbake, men i de to siste årene har det likevel vært en viss økning både i antall gjestedøgn og i antall ankomster. Trafikken fra Sverige, Nederland, Italia, Sveits, Østerrike og Russland økte betydelig i 2004, mens trafikken fra Danmark, Finland, Frankrike og Tyskland viste nedgang sammenlignet med året før.

Vintertrafikken

Det kom nesten 900 000 utenlandske overnattingsgjester til Norge i de fire første månedene i 2004, en økning på ni prosent i forhold til året før. Det var vekst både for forretningstrafikken og for de private reisene.

Det er nabolandene Sverige og Danmark som er viktigst for norsk vinterturisme, men Storbritannia og Tyskland er også viktige. Vinterturismen fra Danmark og Sverige har gått tilbake de seneste årene, men ser nå ut til å være på veg opp igjen. For Tysklands del har det skjedd en jevn vekst i stort sett alle årene etter 1998. Når det gjelder britene, svinger omfanget mye mer fra ett år til et annet, men også her har det vært vekst de to siste årene.

Tabell A viser en del sentrale omfangstall for vintertrafikken i årene 2002-2004.

Tabell A: Utenlandsk ferie- og forretningstrafikk i Norge. Registrert utreise fra Norge vintersesongene 2002-2004. Enhet = 1000.

	2002	2003	2004	Endring i % 2003-2004	2004			Tog/rute- buss
					Veg	Ferge	Fly	
Gjester i alt	1 134	1 136	1 206	6	596	247	328	34
Dagsbesøk	364	335	335	0	249	50	32	4
Overnattingsgjester	770	801	871	9	347	197	296	30
– på tjenestereise	221	215	234	9	47	18	162	7
– på privat reise	549	585	637	9	300	179	134	23
Gjestedøgn i alt	4 433	4 442	4 826	9	1 612	1 313	1 753	148
– på tjenestereise	934	840	950	13	155	123	638	34
– på privat reise	3 499	3 602	3 876	8	1 457	1 190	1 115	114

TØI rapport 753/2004

Sommertrafikken

Tabell B gir et bilde av hovedtrekkene ved den utenlandske trafikken til Norge i månedene mai – september 2004. I alt var det nesten 3,9 millioner utenlandske besøkende i Norge denne sommeren. Av disse var det 2,1 millioner som overnattet, og disse tilbrakte nesten 17 millioner gjestedøgn i landet. Hele 83 prosent av overnattingsgjestene var på feriereise, de øvrige 17 prosent var på forretningsreise. Feriegjestene står for nesten 90 prosent av det samlede antallet gjestedøgn i sommersesongen.

Tabell B: Utenlandsk ferie- og forretningstrafikk i Norge. Registrert utreise fra Norge sommersesongen 2004. Enhet = 1000.

	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rute- buss
Gjester i alt	3 891	1 264	519	834	68
- På dagsreise	566	431	89	39	7
- Cruisepassasjerer ¹⁾	1 207				
- Overnattingsgjester	2 118	833	430	795	61
herav på tjenestereise	357	70	33	245	9
herav på feriereise	1 761	763	397	550	52
Gjestedøgn i alt	16 890	5 356	4 611	6 529	394
- gjestedøgn på tjenestereise	1 916	362	251	1 250	53
- gjestedøgn på feriereise	14 974	4 994	4 360	5 279	341
Antall kjøretøyer					
Personbiler	490	385	105		
Bobiler	42	37	5		
Biler m/ campingvogn	27	24	3		
Busser	9	7	2		

TØI rapport 753/2004

¹⁾ Angir antall besøk i land. Totalt passasjerantall var om lag 302 000.

En stor del av ankomstene skjer med bil på vegovergangene mot Sverige og Finland. Ser en bort fra cruisepassasjerene, var det ca 2,7 millioner gjester som besøkte Norge i perioden fra mai til september, og 1,26 millioner av disse krysset grensen ut av landet på veg. De øvrige grensepasseringene skjer på fly (830 000), ferge (520 000) og tog eller rutebuss (70 000). I tillegg kommer altså en million dagsbesøk fra cruisepassasjerer.

Strukturen på ferie- og forretningstrafikken er ellers svært ulik når det gjelder reisemåter. Mens ferietrafikken er noenlunde jevnt fordelt til lands, til vanns og i lufta, er forretningstrafikken i stor grad knyttet til bruk av fly.

Dagsbesøkende og cruisepassasjerer

Det ble foretatt om lag 570 000 utenlandske dagsbesøk i Norge sommeren 2004. Dagsturtrafikken går hovedsakelig på veg, men det er også en del dagsreiser til Norge med ferge og fly. Det var en markert vekst i dagsturtrafikken fra utlandet om sommeren fram til og med 2000. De seneste årene har trafikken variert noe fra år til år, men både i 2003 og 2004 ble det registrert en nedgang. Nedgangen er mest merkbart for svenske og finske gjester.

Det er beregnet at 300 000 utenlandske cruisepassasjerer kom til en eller flere norske havner i 2004. Dette tilsvarer om lag 1,2 millioner dagsbesøk i havnene, da hver cruisepassasjer i gjennomsnitt var på fire landbesøk i norske havner. Det har vært en kontinuerlig vekst i cruisetrafikken de siste årene, antall skipsanløp har økt og skipene er blitt større. Størst har trafikkveksten vært for cruisepassasjerer fra Europa, i særlig grad fra Storbritannia, Tyskland, Italia og Spania, mens det har vært nedgang i tallet på amerikanske cruise gjester.

Overnattingsgjestene

Antall overnattingsgjester gikk opp med sju prosent i 2004. Fordi gjennomsnittlig oppholdstid var 8,0 netter i 2004 mot 7,8 året før, økte tallet på gjestedøgn med 10 prosent i forhold til foregående sommersesong. Det kom flest overnattingsgjester fra Sverige og Tyskland, men det var også mange ankomster fra Danmark, Finland, Storbritannia, Nederland, Frankrike og USA.

Tabell C: Utenlandske gjestedøgn i Norge i sommersesongen 2004 etter bostedsland og transportmiddel ved utreise. Enhet = 1000. Gjennomsnittlig antall gjestedøgn per reisende.

	I alt	Gj.døgn	Transportmiddel ved utreise			
			Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
I alt	16 890	8,0	5 356	4 611	6 529	394
Sverige	1 815	4,4	1 228	168	279	140
Danmark	1 765	7,2	469	834	412	50
Finland	531	3,8	451	1	76	3
Storbritannia	1 080	7,6	27	243	799	11
Nederland	1 139	10,7	445	472	217	5
Belgia	197	7,6	52	49	95	1
Frankrike	744	8,9	121	59	560	4
Tyskland	4 844	10,8	1 644	2 526	639	35
Italia	616	8,9	172	21	416	7
Sveits	291	10,4	71	33	176	11
Østerrike	203	10,2	118	10	72	3
Spania	423	10,1	42	2	372	7
Russland	148	8,2	56	2	88	2
Europa ellers	1 020	8,4	458	122	406	34
USA	1 247	10,3	0	52	1 169	26
Japan	144	4,8	0	0	134	10
Øvrige land	680	10,6	2	17	619	42

TØI rapport 753/2004

Oppholdstiden i Norge varierer mye etter hvor gjestene er bosatt, se tabell C. Mens svenskene og finnene i gjennomsnitt oppholder seg om lag fire netter i Norge, er nederlenderne og tyskerne her i nesten 11 netter. Målt i antall gjestedøgn er Tyskland det klart største enkeltmarkedet, med mer enn 4,8 millioner gjestedøgn. Sverige, Danmark, Storbritannia, Nederland, Frankrike og USA representerer også betydelige gjestedøgnsvolumer.

Forretnings- og tjenestereisende

Forretningstrafikken målt i antall ankomster gikk opp med sju prosent sommeren 2004, og er dermed tilbake på nivået i 2002. Gjennomsnittlig oppholdstid i landet var 5,4 netter, mot 4,7 netter sommeren 2003. Dette resulterte i en økning i antall gjestedøgn på hele 23 prosent. Økningen var særlig sterk for tyskere og for gjester fra øst-Europa. Fly er det dominerende transportmiddel blant forretningsreisende fra utlandet.

Ferie- og fritidsreisende

Sommeren 2004 kom det 1,76 millioner utenlandske overnattingsgjester på feriereise til Norge, og disse tilbrakte i gjennomsnitt 8,5 netter her i landet. Dette utgjør tett oppunder 15 millioner gjestedøgn. Tyskland er fortsatt klart størst når det gjelder antall ferieovernattinger, tre av ti utenlandske feriegjestedøgn i Norge om sommeren foretas av en tysker. Nest etter Tyskland er Sverige og Danmark de viktigste enkeltmarkeder for ferietrafikk til Norge i sommersesongen. Dessuten representerer Nederland, Storbritannia, USA, Frankrike, Italia og Finland hver for seg markeder på mellom en halv og én million overnattinger i Norge om sommeren.

Ferie- og fritidstrafikken på veg og ferge (bil- og bussturister) ble i 2004 beregnet til å ligge litt høyere enn i 2003 både når det gjelder antall ankomster og gjestedøgn. Oppholdstiden i Norge er uendret. Bil- og bussturistene representerer noe over 9,3 millioner gjestedøgn, eller 62 prosent av alle feriebaserte, utenlandske gjestedøgn. Denne store ferietrafikken med bil og buss fra utlandet er dominert av reisende fra Tyskland, de nordiske nabolandene og Nederland. Dersom en ser utviklingen i denne trafikken over et noe lengre tidsrom, kan en registrere at antallet ankomster er gått ned med 14 prosent siden ”toppåret” 1998. Nedgangen blant svenske, finske og tyske turister har volummessig hatt størst betydning i denne sammenheng.

Det kom om lag 42 000 bobiler til Norge sommeren 2004, det høyeste antall som er registrert siden Gjesteundersøkelsen kom i gang i 1995. Nesten halvparten av bobilene var tyske, men det kommer også stadig flere italienske og nederlandske bibiler. Bobilgjestene sto for om lag 1,5 millioner gjestedøgn i Norge. Antallet utenlandske *biler med campingvogn* i sommersesongen 2004 er beregnet til om lag 27 000, noe som betyr en økning i forhold til fjoråret. De fleste bilene med campingvogn kommer fra Sverige, Finland, Nederland og Tyskland.

Turbustrafikken har vist en synkende trend de siste årene, men økte noe i 2004. Det er beregnet at det kom 8 900 turistbusser til Norge sommeren 2004, noe som bidro med om lag 1,6 millioner gjestedøgn i sommermånedene.

Flyforbindelsene mellom Norge og utlandet fraktet om lag 550 000 utenlandske feriegjester til Norge sommeren 2004, og disse gjestene tilbrakte 5,3 millioner gjestedøgn her. Dette er en betydelig vekst i forhold til tilsvarende periode 2003. En viktig årsak til veksten er trolig de mange nye flyforbindelsene som er blitt opprettet mellom Norge og utlandet i det siste, samtidig som det generelle prisnivået for flyreiser i Europa er på veg ned.

Utenlandstogene og ekspressbussene befordret 52 000 ferierende overnattingsgjester fra andre land sommeren 2004. Dette representerer 340 000 overnattinger i Norge. Dette tallet er ikke direkte sammenlignbart med tallene fra tidligere år, fordi ekspressbussene er med for første gang i 2004.

Overnattingsmåter

Tabell D gir en oversikt over overnattingsmønsteret for all utenlandsk turisttrafikk til Norge.

Tabell D: Utenlandske gjestedøgn for alle gjester som reiser ut av Norge med bil, buss, tog/rutebuss og fly, etter overnattingsmåte. Sommersesongene 2002–2004. Prosent. N = antall gjestedøgn i tusen.

	2002		2003		2004		
	I alt	I alt	I alt	Bil	Buss ¹⁾	Tog/Rutebuss	Fly
I alt (N)	100 (14 273)	100 (15 407)	100 (16 890)	100 (9 039)	100 (928)	100 (394)	100 (6 529)
Hotell, pensjonat o.l.	29	27	26	14	74	21	37
Camping på campingplass	18	18	19	32	5	3	2
Fri camping	5	4	5	9	0	3	1
Leid hytte	17	17	13	21	8	3	2
Egen eller lånt hytte	5	4	4	6	0	3	2
Slekt og venner	17	21	23	14	0	51	38
Annet	9	9	10	4	13	16	18

TØI rapport 753/2004

¹⁾ Fordelingen på overnattingsmåte for bussturistene er usikker på grunn av få observasjoner

Overnatting på hotell, pensjonat og lignende er fortsatt den mest vanlige overnattingsformen totalt for alle gjestedøgn, men andelen som overnatter på hotell har gått ned de siste årene. Nest viktigste overnattingsform sommeren 2004 var overnatting hos slekt og venner, og denne andelen har økt. Overnatting på campingplass og i leid hytte er også viktige, hver med en andel på henholdsvis 19 og 13 prosent av overnattingene.

Blant bilturistene er camping og hytte mest utbredt, fulgt av hotell. De som reiser med turbuss overnatter mest på hotell. Videre har fly- og togreisende høye andeler på hotell, men overnatting hos slekt/venner er også svært mye brukt blant dem som reiser med fly, tog og rutebuss.

For bilturistene er camping på campingplass, hotell m. m. og leid hytte de mest brukte overnattingstilbudene. For sommeren 2004 ser vi en tilbakegang for hotell og leid hytte, og en tilsvarende vekst for camping og overnatting hos slekt og venner. Dette kan nok i noen grad tilskrives at det kom flere utenlandske bobiler og biler med campingvogn sommeren 2004 enn i 2003.

Det er imidlertid stor variasjon i overnattingsmønsteret mellom turister fra ulike bostedsland: Svenske bil- og bussturister benytter for eksempel i stor grad ikke-kommersielle overnattingsformer som innkvartering hos slekt/ venner eller egen/ lånt hytte, mens tyskerne i stor grad er orientert mot camping og leid hytte. Finske og særlig nederlandske turister har høye andeler camping, mens for eksempel briter i betydelig grad overnatter på hotell. Britene har også mange overnattinger hos slekt og venner.